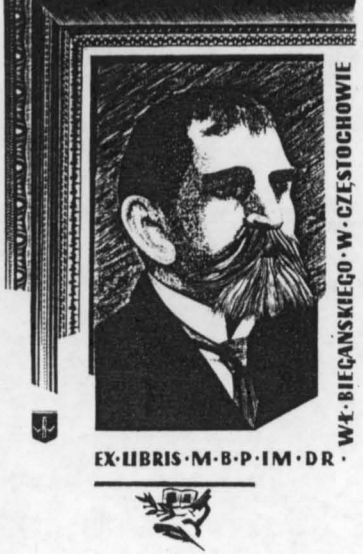

BIBLIOTEKA PUBLICZNA
im. W. Biegańskiego
w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

№ 206 Niedziela dnia 22 Sierpnia 1915 roku. Cena 6 groszy. ROK X.

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI, POŚWIĘCONY SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: CZĘSTOCHOWA, II-ga ALEJA Nr. 38. — TELEFON Nr. 38.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8—10 wiecz. Rękopisów nadesł. redakcja nie zwraca.

PRENUMERATA WYNOSI: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnoszeniem do domów. Zagranicą, za markami pocztowemi, dopłaca się miesięcznie kop. 50. Zmiana adresu kop. 20. Listów niefrankowanych lub niedostatecznie opłaconych redakcja nie przyjmuje.

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz petitowy jednoszpaltowy lub jego miejsce: Nadesłane k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem, 3 kol. i nekrologi po kop. 25, za 4 kol. po kop. 10. Drobne ogłoszenia po kop. 5 za wyraz. Najtańsze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matrymonialnej o 50 proc. drożej. Za dołączenie prospektów lub reklam po 5 rubli od 1000 egzemplarzy.

Agentury: w Radomsku, Noworadomsku, Myszkowie, Zawierciu, Piotrkowie, Łodzi i Warszawie. Cena pojedyńczego egzemplarza kop. 3.

Komunikaty urzędowe.

Komunikat niemiecki.

(W. B. T.) Urzędowo donoszą dnia 20 sierpnia:

Wschodni plac boju.

Grupa armji feldmarszałka Hindenburga:

Na wschód od Kowna postępują nasze wojska za nieprzyjacielem po skutecznych walkach.

W okolicy Dawiny do drogi Augustów—Grodno cofnęli się Rosjanie na linję Gudele (na wschód od Marjampola) — Łozdzieje- Studzieniczna i stawiają tam opór. Na zachód od Tykocina trwa jeszcze walka.

Armja generała Gallwitza kontynuowała skutecznie atak i wzięła do niewoli 10 oficerów i 9650 żołnierzy, oraz zdobyła 12 karabinów maszynowych.

Twierdza Modlin, ostatnia ostoja nieprzyjaciela w Polsce, została zdobyta po zaciętym oporze. Cała załoga, 6 generałów, przeszło 85,000 wojska, z których we wczorajszej walce końcowej wzięto 20,000, dostała się do niewoli. Liczba zdobytych armat wzrosła do 700. Ilość innego materjału wojennego nie da się jeszcze określić.

Grupa armji księcia Leopolda Bawarskiego.

Armja postępuje dalej naprzód.

Grupa armji feldmarszałka Mackensena.

Lewe skrzydło odrzuciło nieprzyjaciela poza odcinek Kuterki i Kulwy (na południowy wschód od Wysoko Witebska). Na południe od Bugu zyskany został teren w okolicy Brześcia Litewskiego.

Na wschód od Włodawy doszły nasze wojska w ostrym pościgu do okolic Pysznicy.

Zachodni plac boju.

Pomiędzy Angres, a Souchez został nieprzyjaciel wypędzony dzisiejszej nocy, z części rowów, zajętych wczoraj przez niego.

Koło Schratzmannle, i w Wogezach straciliśmy część naszych przednich stanowisk na rzecz Francuzów.

Naczelne dowództwo armji.

Sprawozdanie admiralicji niemieckiej.

Dnia 19 sierpnia, przed południem torpedowiec niemiecki zniszczył u południowego wyjścia Sundu angielską łódź podwodną „E. 13".

Zastępca naczelnika sztabu admiralicji BEHNKE

Komunikat austrjacki.

WIEDEN, (W. B. T.) Urzędowo donoszą z 19 sierpnia:

Rosyjski plac boju.

Siły austrjacko-węgierskie, znajdujące się pod rozkazami arcyksięcia Józefa Ferdynanda i generała Koevessa, wywalczyły na północ od Janowa i Konstantynowa przejście przez Bug

Niemirów i inne miejscowości na brzegu północnym, zostały wzięte szturmem. Nieprzyjaciel został odrzucony; dalszy pościg trwa.

Wojska okrążające Brześć Litewski, w centrum których znajdują się dywizje feldmarszałka porucznika Arza, odebrały przeciwnikowi kilka pozycji na przednim polu.

Włoski plac boju.

Przeciwko naszym fortom tyrolskim, również i w ciągu całego dnia wczorajszego, ciężka artylerja włoska skierowała swój ogień.

W ciągu nocy dzisiejszej został odparty atak dwóch batalionów nieprzyjacielskich, wykonany na przednie pole wyżyny Folgarja.

Zacięte walki w północnym odcinku frontu Pobrzeża trwają w dalszym ciągu. Silny atak na Hrzli-Vrh nie udał się tak, jak i poprzednie.

Na południową część przyczółka mostowego Polmein, wczoraj popołud[illegible] i wieczorem, Włosi wykonali [illegible] razy daremne ataki. [illegible] W [illegible] nocy walczono zaciekle. [illegible]

mostowe, prawie w całości znajdują się w naszych rękach. Conajmniej 600 zwłok Włoskich leży przed naszymi rowami.

W okręgu Gorycji trwa zwykły ogień artylerji.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefer.

Wielki wybór

papierów listowych i kopert

w Drukarni

F. D. WILKOSZEWSKIEGO

II-ga Aleja Nr 38.

Dzisiejsza sytuacja.

Gwoździem ubiegłego tygodnia było poprzedzone upadkiem Kowna zdobycie Modlina, ostatniej ze czworoboku fortec nie do zdobycia Czy fakt ten ma być istotnie gwoździem do truny panowania wschodnich sąsiadów w Kongresówce, przyłączonej na mocy kongresu wiedeńskiego „na wieczne czasy" do Rosji, przyszłość pokaże. Dziś już wszakże pewnem jest że jak dla centralnych państw sprzymierzonych ważnym jest łup wojenny wynoszący 700 armat i 85 tysięcy jeńców, tak dla nas cennem jest to, że wzruszyły się niewzruszone podstawy uchwał pamiętnego kongresu i ciałem stały się słowa „niemasz nic na świecie wiecznego".

Wzięta Warszawa—Dęblin—Kowno—Modlin. Teraz połączone armje dają szacha Brześciowi Litewskiemu, ostatniej twierdzy na wschodniej granicy Królestwa. Konik feldmarszałka Hindenburga — oskrzydlanie jest dla tej fortecy równie groźny, jak był groźny dla innych, już zajętych. Rezultat zależy znów od zapasów żywności i amunicji, armat i odpowiednich do nich pocisków, a więc narazie pozostaje niewiadomy. Dowództwo jednak rosyjskie broni się przed matem, grożącym Brześciowi energicznymi środkami, sięgając po wzór skuteczny nawet do fantastycznych podań Polski XVI wieku.

Oto według klechdy, zanotowanej przez Woycickiego, słynny nasz czarodziej Twardowski, uciekając z podkrakowskich Krzemionek przed swarną żoną na kogucie, przeleciał nad Brześciem i oparł się aż w Leśnickiem starostwie w ziemi Bielskiej Aliści ani się obejrzał, jak stanęła przed nim podwika, która, uczepiwszy się ptasiego ogona, przyleciała z nim razem. Czarodziej skonfundowany, że djabłu dał radę, a przekupce krakowskiej nie poradzi zakreślił wskazującym palcem krąg wokół siebie i wnet napełnił się on wodą, tworząc staw olbrzymi, do dziś istniejący, zwany Czechowizna. W ten sposób uwolnił się od niepożądanej towarzyszki.

Upłynęło lat koło 400; dawne starostwo Zamoyskich i Czarnieckich przestało być starostwem, ale legenda wstaje jak żywa.

Przed paru jeszcze miesiącami na Krzemionkach pod Krakowem stojąca armja rosyjska została już skoncentrowanę na wschód od Brześcia, dla którego naturalną obronę stanowią moczary i bagna, ciągnące się wzdłuż brzegów Buga. Że jednak błota czy mazurskie, czy podlaskie jak wykazała zimowa praktyka, nie są pewne, jeden z wyższych oficerów sztabu armji rosyjskiej Mielnikow wpadł na myśl przerwania sztucznych tam i skierowania prądu rzeki na niżej od jej poziomu położone olbrzymie tereny bagniste, które w ten sposób zalane, stanowiłyby przeszkodę nie do przebycia.

Podająca tę wiadomość angielska gazeta „Daily Exchange" nadmienia, że ten sam pomysł [illegible] błot poleskich [illegible] Prypeci, tworząc w ten sposób olb- [illegible]

rzymie jezioro o powierzchni przeszło 40,000 hektarów.

Ten system obrony przed następującą na pięty żoną czy nieprzyjacielską armją, będący skutecznym pomysłem naszego Twardowskiego, znalazł już w obecnej wojnie zastosowanie, coprawda bezskuteczne, w Belgji i pod Iwangrodem, a i teraz, jak prasa angielska donosi, ma duże widoki pod Brześciem i na drodze do Moskwy.

Fr. Gal.

Skon kardynała.

Kardynał Serafino Vanutelli umarł we czwartek w nocy.

Serafino Vannutelli ur. się w dniu 26 września r. 1834 w Genazzo i został w r. 1860 wyświęcony na kapłana. Jako audytor nuncjusza Meglia był on na dworze cesarza Maksymiljana w Meksyku. W r. 1869 mianowany arcybiskupem tytularnym Nicaei i delegatem apostolskim w Ecuador i Peru

W r. 1887 mianowany kardynałem, rok później sekretarzem Kongregacji inkwizycji. Ojciec św. Benedykt XV mianował go Camerlengo św Kościoła.

Polski biskup w Ameryce.

Na 3 miljony z górą Polaków katolików w Ameryce północnej nie było dotąd ani jednego biskupa dyecezjalnego. Zaledwie zdołano wyjednać ustanowienie dwóch biskupów sufraganów Polaków, nadto wysłał Ojciec św do Ameryki byłego sufragana lwowskiego, jako swojego delegata do parafji polskich: Teraz pierwszy Polak ks biskup sufragan Rhode został powołany na stolicę dyecezji Green Bay w stanie Wisconsin.

Tydzień modlitwy i pokuty w Rosji.

Pisma bukaresztеńskie donoszą, że świątobliwy synod zarządził tygodniowe modlitwy i pokuty dla całej Rosji dla ubłagania pomocy niebios.

Powieszeni za upadek Warszawy.

„Secolo" donosi, że przyjęty przez Dumę rosyjską porządek obrad, który żąda natychmiastowego ukarania winnych opuszczenia Warszawy, już został wykonany. Minister wojny doniósł, że trzech urzędników ministerjum wojny: Riger, Freiburg i Talnikolis zostali powieszeni w cytadeli petersburskiej, a baron Grolius został skazany na wygnanie na całe życie

Goremyk n hrabią.

Paryska „Agence Havas" donosi z Petersburga: Według pewnych pogłosek, ma być prezes ministrów Goremykin mianowany hrabią, jeżeli Krywoszein zostanie jego następcą.

Nagroda za bombardowanie Wiednia.

Z Chiasso donoszą, że jeden z przemysłowców medjolańskich wyznaczył pewną kwotę dla pierwszego lotnika, — który obrzuci Wiedeń bombami.

Zatrzymanie kolei Moskiewsko-Brzeskiej.

Na linji kolejowej Moskwa Brześć Litewski, wstrzymano ruch pociągów osobowych za Brześć Litewski. Filję dyrekcji wymienionej kolei z Brześcia Litewskiego przeniesiono do Mińska.

Stanowisko Rumunji.

Tak z prasy rumuńskiej, jak z ruchu, panującego na dworze królewskim i w ministerjach widać, że Rumunja jest w przededniu niezmiernie ważnych postanowień Jest ona zupełnie przygotowana do wystąpienia zbrojnego i decyzji należy oczekiwać z dnia na dzień.

Narady koronne.

Do „Neues Wiener Tageblatt" donoszą ze Sofji, iż w Sofji, Bukareszcie oraz Atenach odbędą się jednocześne ważne narady koronne. Jednoczesne zwołanie tych narad jest wynikiem tego, iż również dyplomacja czworoporozumienia zwróciła się do wszystkich państw bałkańskich jednocześnie.

Nadzwyczajna rada ministrów w Bukareszcie.

W Bukareszcie [illegible] rada ministrów, na [illegible]

pewną liczbę wybitnych osobistości. Skupczyna ma otrzymać na tajnem posiedzeniu wiadomość, w jakim stadjum znajdują się rokowania z Bułgarją

Odmowa Serbji.

Urzędowy organ rządu serbskiego „Samouprawa" zamieszcza oświadczenie, że Serbja odrzuca propozycje koalicji dotyczące ustąpienia terytorjum serbskiego na rzecz Bułgarji.

W Zakopanem.

„Gazeta Podhalańska" donosi: Jak się dowiadujemy, zniosło już namiestnictwo zarządzenia wyjątkowe, wydane w marcu i kwietniu dla Zakopanego.

Śmiertelność.

Według danych urzędu zdrowia w Brukseli śmiertelność na tysiąc ludności rocznie wynosiła w Zurichu—12,8, w Amsterdamie — 13.9; w Antwerpji — 14,0; w Chicago — 14.1; w Edynburgu — 14,2; w Brukseli—14,5; w Londynie — 15,6; w Berlinie—16,3; w Paryżu — 17,9; **w Warszawie—19,9;** w Piotrogrodzie — 25,6; w Madrycie — 27,9.

Z Warszawy.

Gazeta „Dwa grosze" w Nr. 226 donosi, że przed wycofaniem się Rosjan z Lublina powieszono 30 osób, a między niemi d-ra Czerwińskiego.

W ostatnich dniach przybyło do Warszawy wielu kupców prowincjonalnych, głównie z Częstochowy, Piotrkowa, Łodzi, Tomaszowa i Łowicza. Zakupują oni przeważnie wyroby tabaczne, galanteryjne i żelazne

W piątek ubiegły powrócił do Warszawy konsul austro-węgierski wraz z całym personelem konsulatu.

Tegoż dnia książe Leopold Bawarski zaszczycił swą obecnością teatr kinematograficzny „Sfinks", gdzie przyglądał się demonstrowaniu filmy zdjęcia jego wjazdu do Warszawy.

Pozwolenie na prawo chodzenia w nocy wydaje policja niemiecka w magistracie, lecz tylko tym osobom, których rodzaj zajęcia wymaga tego.

Na ostatnim posiedzeniu komitetu obywatelskiego obradowano nad ustaleniem cen chleba.

Ze względu na brak dowozu mąki odczuwany chwilowo obecnie, postanowiono podwyższyć taksę na chleb, a mianowicie: za funt chleba razowego 6 i pół kop. zaś pytlowego 9 i pół kop.

W piątek po południu sprzedawano w Warszawie mięso po 30 do 35 kop.; rankiem tegoż dnia spekulanci bez powodzenia usiłowali utrzymać cenę 60 kop. za funt.

Milicjanci otrzymali rozporządzenie zwrócenia baczności na chłopaków, sprzedających gazety, aby głośno nie wykrzykiwali tytułów pism i nie zakłócali spokoju.

W sobotę i niedzielę liczne tłumy publiczności przeprawiały się przez Wisłę na Pragę, aby nasycić swą ciekawość, dzięki wznowieniu przerwanej przez tydzień komunikacji.

Zrujnowane części mostów wiślanych w kilku miejscach opuściły się w głębiny fal, między nimi jeden filar trzeciego mostu.

Prace nad odbudową kolejek dojazdowych do Konstancina, Wilanowa Skolimowa, Piaseczna i Grójca są nader utrudnione z powodu braku materjałów i taborów zrabowanych przez Rosjan.

Główna komendantura milicji wydała polecenie do komisarjatów, aby doprowadzono do porządku księgi meldunkowe. Od chwili opuszczenia Warszawy przez Rosjan meldunki muszą być prowadzone w języku polskim.

Z Warszawy do miejscowości, zniszczonych przez wojnę, wyjechała już połowa bezdomnych czyli około ćwierć miljona. Komitety niesienia pomocy bezdomnym już nie wydają zapomóg, za wyjątkiem tych którzy nie mają dokąd jechać, gdyż rodzinne miejscowości uległy doszczętnemu [illegible] wydobywania [illegible]

chwili zdejmowania go z wieży ur wał się i głęboko zarył w ziemię.— Oprócz tego zdjęto z belek rozbite części dzwonu wielkiego i jednego mniejszego.

—

W poniedziałek w sklepach spożywczych i filjach piekarskich brakowało chleba, o ile zaś się pokazał płacono za funt złoty i groszy sześć

—

„Gazeta Sądowa" w ostatnim numerze podaje informację, wyjaśniającą genezę powstania sądów obywatelskich:

Komitet obywatelski m. Warszawy w celu zamianowania składu osobistego sędziów, zwrócił się do Rady Towarzystwa Prawniczego w Warszawie, Koła prawników polskich oraz zarząd Kasy pomocy adwokatów przysięgłych o ułożenie odpowiedniej listy i przedstawienie jej Komitetowi.

W wykonaniu tego życzenia każda z tych instytucji wydelegowała 3-ch swych członków i ci na wspólnem posiedzeniu przystąpili do wykonania powierzonej czynności Rada Tow. Prawniczego wybrała pp.: Dominika Anca, Szymona Rundszteina i Józefa Światopełk-Zawadzkiego; Koło Prawników pp.: Leona Supińskiego, Eugenjusza Śmiarowskiego i Władysława Chrzanowskiego, a zarząd Kasy adwokackiej pp.: Wincentego Biskupskiego, Celsa Fabjaniego i Jana Chebdzyńskiego".

Delegaci ci pod prezydencją p. Dominika Anca ułożyli listę, którą Komitet obywatelski w całości zatwierdził.

Sądy polskie.

Na sprawę sądownictwa mającą całemu krajowi za wzór służyć Warszawa zapatruje się inaczej, niż niektóre miasta prowincjonalne. W Warszawie ustalono dwie wyższe instytucje sądowe, mianowicie:

Sąd główny, będący instancją najwyższą, na placu Krasińskich, w której skład osobisty wchodzą pp. Juljan Tyszko—przewodniczący, W. Biskupski — zastępca przewodniczącego i członkowie sądu: Feliks Achimowski, Stan. Bukowiecki, Jak. Glass, Marek Kuratow, Marc. Kurman, Z. Tykociner i O. Szeller tudzież referenci Wacław Makowski i Szaja Rundstein.

Trybunał czyli sąd okręgowy w dawnym pałacu Paca przy ul. Miodowej stanowią pp. J. Higersberger — przewodniczący i członkowie: L. Błaszkowski, Bolesław Rotwand, Cels Fabiani, Jerzy Skokowski, Edm. St. Rapaport, Ferd. Wagner, Władysław Chrzanowski, Kazimierz Sterling i prokurator Stanisław Nowodworski.

Charakterystycznym jest w tych listach brak nazwisk: Adolfa Pepłowskiego, Stanisława Patka, Leona Papieskiego, Maksymiljana Poznańskiego, Ludwika Marczewskiego, Henryka Cederbauma i innych.

Podręczniki szkolne.

Wydział oświecenia zwrócił się do Komitetu Obywatelskiego z prośbą o wyjednanie u władz pozwolenia na sprowadzenie większej ilości polskich podręczników szkolnych z Krakowa

Unormowanie godzin pracy.

Komitet Obywatelski, na wniosek wiceprezydenta p. Dziewickiego, postanowił zająć się unormowaniem godzin zajęć w naszem mieście, w celu ujednostajnienia czasu pracy.

Godziny szkolne.

Profesor Pomorski oznajmił, że wydział oświecenia powziął uchwałę, aby zajęcia szkolne rozpoczynały się o godzinie 8 rano i kończyły się o 2 po południu.

Na kolei W. W.

Wczoraj na stacji kolei W-W. pojawili się po raz pierwszy po przymusowej bezczynności dawni tragarze-polacy, pozostali w Warszawie po rozwiązaniu artelu tragarzy, jaki obsługiwał kolej W-W. po jej upaństwowieniu. Jest to jedyna dawna służba, która pozostała na stanowisku.

Wyjazd.

Przewodniczący centralnego Komitetu obywatelskiego, książę Seweryn Czetwertyński, wraz z zastępcą przewodniczącego, p. Wł. Grabskim i St. Leszniewskim, opuścił Warszawę. Z pism perjodycznych już od kilku dni przed zajęciem Warszawy przez wojska niemieckie zawiesiły wydawnictwa „Gazeta Warszawska", „Dwa Grosze", „Kurjer Poranny", „Dzień" i humorystyczna „Mucha".

Niezależność duchowa kultury polskiej.

Warszawska „Nowa gazeta" czyni w artykule pod tyt. „Niezawisłość ducha" następujące uwagi:

„Nowe dzieło naszego życia może powstać tylko z naszego ducha, wspólny duch ożywia nas wszystkich, ale że okres strasz[illegible] [illegible] schodz[illegible] nie skończył, lecz, że na razie powstały nowe fakty polityczne, z których nie można jeszcze wysnuć żadnego ostatecznego wniosku. Znosimy mężnie okropności wojny w niewzruszonej wierze w lepszą przyszłość narodu.

Nasze nadzieje, musiały się jeszcze wzmocnić, kiedy losy wojenne wywołały ten zwrot, którego świadkami jesteśmy. Wśród tych wielkich przewrotów wysunęła się sprawa polska na tło przednie i z niego już nie zniknie.

Działalność opierająca się na akcji militarnej nie wyczerpuje bynajmniej bierzących zadań narodowych, życie kulturalne narodu musi pewstać z tych gruzów wojennych. Niechaj powstanie na nowo niezawisłość duchowa kultury polskiej. Niechaj zjednoczą się rozproszone siły kulturalne w imię dobra ojczyzny."

Nowa gazeta kończy wezwaniem do reorganizacji szkolnictwa, a mianowicie uniwersytetów ludowych i zaprowadzenia kursów zawodowych, słowem do odbudowania niezawisłości kulturalnej, która nadaje duchowi potrzebną energję.

I Gimnazjum Polskie

pod kierunkiem

Gustawa Kośmińskiego

Częstochowa, Teatralna, 7.

Zapisy na nowy rok szkolny **już się rozpoczęły. Do egzaminu** kandydaci przystępować mogą **każdego dnia w ciągu całego Sierpnia.** Dla niezamożnych opłata szkolna zniżona. **Poprawki** od **1 Września. Lekcye 10 Września.** Dyrektor przyjmuje interesantów codziennie od 11—12 przed poł. i od 3—4 po poł.

Gimnazjum Żeńskie

W. GOLCZEWSKIEJ-CHRZANOWSKIEJ

w Częstochowie ul. Teatralna № 9.

Podania uczenic przyjmuje kancelarja szkoły codziennie od godz 9-ej do 12 ej. **Egzaminy wstępne od 1-go do 3 go, lekcje 4-go Września.** Po rozpoczęciu zajęć szkolnych uczenice przyjmowane nie będą

UWAGA: Na mocy uchwały Zjazdu Rektorów z r. 1909 w Bernie, maturzystki szkoły W. Golczewskiej Chrzanowskiej są przyjmowane na równi z wychowańcami 8-miu kl. gimnazjów męzkich na wszystkie wydziały uniwersytetów Szwajcarskich bez wszelkich egzaminów.

Z okolic Warszawy.

Błonie ocalało Kilka domów było podpalonych, ale ogień łatwo dało się stłumić.

Między Błoniem a Warszawą w budowlach poważniejszych zniszczeń niema Na całym obszarze jest spalonych 6 domów.

W Brwinowie podczas ostatnich działań nie zniszczono ani jednego domu.

W Milanówku spalona jest i wysadzona w powietrze część domów w pobliżu Grudowa.

ZAMEK KROLEWSKI

w Warszawie.

Początkowe dzieje zamku warszawskiego sięgają wczesnego średniowiecza, łączącego się z historją grodu Warszawy. Ziemowit I mieszkał jeszcze w Ujazdowie, gdzie poległ 1262 r. W pół wieku potem 1313 r., po zgonie Bolesława I., ziemię sochaczewską z Warszawą otrzymał Trojden. zapewne więc przy niej posiadał dwór, jakkolwiek może jeszcze nie zbyt obszerny, skoro sprawa Krzyżaków 1339 r. toczyła się w kościele św. Jana Dopiero pod d 14 czerwca 1350 r. pierwsza wiadomość o zamku, jako zdawna istniejącym, o czem świadczy obowiązek, włożony na wsie archidyakonatu warszawskiego przez Kazimierza, ks. mazowieckiego, dopomagania do odbudowy zamku warszawskiego. Od 1377 roku jest Warszawa stolicą księstwa, a dokument z 1379 r. mówi o dwu wieżach zamkowych i bramie miejskiej. Również ks. Bolesław, nadając grunta, oznacza je, jako znajdujące się „W pobliżu bramy miejskiej i podle dworu naszego", co świadczy, że zamek królewski już wówczas istniał. Ze śladów starych murów okazuje się, że dwór książąt mazowieckich ciągnął się od Kanonji ku Krakowskiemu-Przedmieściu, miał bramę od strony Wisły i dziedziniec. dziś zwany kuchennym. Kształt budowy stosował się do ówczesnego biegu rzeki i murów miejskich. Pomiędzy dworem a murem miejskim leżały grunta, które książęta rozdawali; tu powstawały nowe budynki, rozszerzające sam zamek.

Następną wzmiankę o zamku znajdujemy dopiero w dokumencie z 19 stycznia 1570 r., którym Zygmunt August kazał wypłacić kanonikowi Kasprowi Sedlasce flor. 400 na budowę mostu i dworu warszawskiego; taką samą kwotę wypłacano co tydzień aż do wyjazdu do Knyszyna dnia 19 czerwca 1572 r. Była to budowa rzetelna, skoro Stefan Batory wynagrodził sowicie biorących w niej udział. Zygmunt III, zjechawszy do Warszawy d. 18 marca 1596 r. po pożarze zamku krakowskiego w roku poprzednim, zastał już rezydencję gotową, którą dopiero w kilka lat później rozpoczął na nowo budować. Rękopis biblijoteki Akademji Umiejętności tak o tem pisze: „Farę warszawską św. Jana Chrzciciela ozdobił ołtarzem wielkim, ołtarzem marmurowym, tabernaculum i krytą przejrzystą, gipsowem sklepieniem wewnątrz, obrazami [illegible] chodnikiem [illegible] szczątki dawnego drewnianego, z gruntu zbudował. Bok od strony Wisły, poprzednio z grubsza wzniesiony, przebudował. dodał trzecie piętro z wieżą, odpowiednie na mieszkanie i na odbywanie narad, wewnątrz i zewnątrz uczynił je okazałem, wieżę zaś ozdobił godłem". Jerzy Braun (1593—1613) mówi: „Zamek niegdyś z drzewa przez ks, mazowieckich od strony północnej miasta wystawiony, potem od Zygmunta Augusta z kamienia i cegły w dobrym guście pobudowany; nakoniec Zygmunt III ostatecznie budynki drewniane, ktore jeszcze w tym zamku zostały, rozrzucił, a natomiast wystawił z kamienia wielce chwalone i dla całości ozdobne".

Zamek nowy ciągnął się od starego ku Krakowskiemu Przedmieściu, jakby skrzydło murów miejskich; otaczał go mur podwójny i rowy. Ze skrzydła od Krakowskiego Przedmieścia wiodły dwie bramy: jedna poprzez zabudowania na dawnych placach książęcych, druga ku Wiśle, w tyle klasztor Bernardynek. Władysław IV w 1643 r. skupił i zburzył przedzamkowe budowle, otwierając wolny dostęp do zamku od bramy krakowskiej i miejsce na pomnik dla swego ojca. Rachunki budowy zamku złożone przez X. Andrzeja Barskiego za czas od 16 marca 1603 do 17 kwietnia 1604, wykazują sumę wydatków na 9,330 florenów, 29 groszy, 16 szelągów. Oprócz wapna kupnego sprowadzono pokostale z Jazdowa: cegły użyto 372.000 sztuk, dopomagając sobie dostarczaną z Kozienic; kraty żelazne i posadzki z Gdańska. Wieżę nową zegarową nad bramą zamkową ukończono 4 lutego 1619 roku. Jarzemski 1643 r. tak opisuje świeżo zbudowany zamek warszawski. W dole piwnice, na dole sklepy: dwa rzędy pokojów w koło, w rogach dwie wieżyczki, trzecia wpośrodku z kamienia, wysoka na staje, z gałką złotą, sale marmurem wykładane, zdobne malowidłami; dziedziniec zamkowy w kształcie czworoboku od strony Wisły mury, jak forteca, przez Zygmunta wymurowane. Na tym murze biskup wrocławski X. Karol Ferdynand wystawił zamek z piekną salą, w bok od niego stary zamek z gankiem do kościoła św. Jana".

Klęski, spadłe na Warszawę w drugiej połowie XVII w., zmieniły jej wygląd: runął pałac Karola Ferdynada, zamek obrócony na lazaret, zniszczał, opustoszał i prawie przez lat sto pozostawał w zaniedbaniu. Odnową zajął się dopiero August III; wystawił korpus z frontem i facjatą od Wisły, drugą stroną zwrócony ku dziedzińcowi dawnego zamku, oraz mury sklepione od Wisły pod górą zamkową. Budową i odnową kierował A. Solari, roboty malarskie i dwa obrazy wykonali Bolc, Kucki i Kamer, ozdoby rzeźbione i sztukaterje J. G. Piersch, roboty kamieniarskie Stiellot, snycerskie Sedlinger, zaś obrazy pode drzwi Hoese. Roboty trwały od 1741 do 1748 roku, lecz nie zostały ukończone, gdyż konferencja jeneralna na konwekcji warszawskiej dnia 7 maja 1764 r. uchwaliła „aby rozpoczęta fabryka tegoż zamku kontynuowana i podług podanych abrysów do należytej doskonałości przywiedziona była". W grudniu 1764 skupiono place Rewennowski i Rafałowiczowski, i zniesiono znajdujące się na nich domy prywatne

W 1767 r. pożar zniszczył część zamku, którego odnowę objął niebawem architekt Dominik Merlini. W r. 1770—1772 uformowano przejazd z górnego tarasu do Wisły, wzmocniono górę skarpami, zaś brzeg obwarowano tamami. W dniu 8 maja 1777 r. pierwszy raz otwarły się podwoje zamkowe dla gości, przerabianie i ozdabianie trwało do 1786 r. Powstała wtedy sala balowa z kolumnadą marmurową o złoconych bronzach, oraz sale marmurowa i rycerska. Na ozdobienie jej wysilili się; Canaletti, Bacciarelli, Pilmenti, Belloti, Plersch, Monaldi, Le Brun, Rhigi, Smuglewicz, Boucher, Vien i inni. Na stropie sali balowej Bacciarelli wymalował „al fresco" plafon „Rozbudzenie życia swiata". Stanęły rzędem 22 popiersja z czarnego marmuru, zawieszono 10 portretów w owalach, 8 w izbie przez salą marmurową i t, d.

Na początku ubiegłego stulecia przystąpiono znowu do przebudowy zamku. W 1818 r. zburzono bramę krakowską. Na wiosnę 1819 r. podług planu Jakóba Kubickiego urządzono ogród przed zamkiem i na tarasie zamkowym, długim na 200 sążni opartym na murowanych arkadach. W 1821 roku podług planów Andrzeja Gołońskiego i Kubickiego rozpoczęto nowe przeróbki, które skończyły się na rozebraniu budowli sąsiednich, dzięki czemu wytworzył się [illegible] zamku ujednostajnił pułkownik inżynierji Ludwik Kori. W r. 1893 odnowiono niektóre sale.

Do zamku przytyka „pałac pod Blachą". W r. 1650 były tam puste grunta, które otrzymał w darze Wawrzyniec Reffus i wzniósł tam kamienicę przy murze zamku, ciągnącym się od schodów do Wisły z jednej strony a ogrodu zamkowego z drugiej. Kamienica owa przechodziła w latach 1720—1776 drogą kupna z rąk do rąk aż zakupił ją dla króla Stanisława Augusta jego koniuszy i plenipotent Jan Kicki. „Pałac pod Blachą", przyłączony do zamku, służył następnie za mieszkanie Mniszcha, a potem Józefa ks. Poniatowskiego.

—

Chłopskie dzieci.

Z pozycji I brygady piszą:

Folwark w ziemi lubelskiej, dzierżawiony przez ojca mego kolegi, przez kilka godzin ostrzeliwała artylerja Z kwitnącego, wyśmienicie zagospodarowanego majątku, zostały pola z dostałem zbożem i kupą rumowisk z budynków folwarcznych Konie dawniej jeszcze pochłonął ten potok wojenny, zmywający krwią i ogniem ziemię polską. — Zostało jeszcze kilkanaście krów w oborze.

Granaty raz wraz waliły w oborę i stodoły. Właściciel na początku bombardowania uszedł, biorąc ze sobą jeno najkosztowniejsze rzeczy, pozostawiając więcej na opiece Boskiej niż służby resztę dobytku żywego i martwego. Służba folwarczna schroniła się do piwnicy.

Z pozycji artylerji Brzozy widać było przez lornetę jak na dłoni działanie ognia armatniego. Płonął już dworek i stodoły. W oborę biły granaty, zauważono małą dziewczynkę, która wyganiała najspokojniej krowę z obory. Obora stanęła w ogniu. Dziewczynka powróciła z bratem i wygnała kilkoro cieląt i ranną już ostatnią krowinę dworską, gdy runęły odrazu trzy granaty.

Chłopak i dziewczyna najspokojniej zagnali krowę z cielętami do sadu dworskiego.

Na drugi dzień w resztkach folwarku rozkwaterował się nasz sztab brygady. Po nocy sub Jove spędzonej, poszedłem wyszukać tych małych bohaterów. Antosia Szydłowskiego zastałem, jak na ugorze rżnął w samorodne karcięta z kamratami od bydła, które nieopodal spokojnie się pasło.

Skądże ci to przyszło, tak rwać się z piwnicy, by uratować dworskie bydło z ostrzeliwanej obory?

— Ano, Mańka wyleciała, to com miał samą ją puścić. Jesce by ją zabili. A bydło pana jest i krzywda by mu się mogła stać.

— Zawołaj na Mańkę i pokażcie mi to miejsce, gdzie stały krowy przed bombardowaniem.

Ruszył ze wszystkich sił i pognał w stronę czworaków. Po chwili wrócił, prowadząc ze sobą siostrę.

— To ty pierwsza z piwnicy wybiegłaś, ażeby bydło uratować?

E, nie, pastucha się wydaliło, ale się trochę zlękli, a tam obora przygorzała i tak pierony waliły z godzinę. Cielątka ryczały żałośliwie. Wygnałam do sadu i Antek trochę pomógł.

I nic ponadto. Nic. Oboje czytać nie umieją. Prawdziwe polskie chłopskie dzieci. Starsi w piwnicy drętwieją ze strachu, obstawieni świętemi obrazami, i pastuch, co życie całe do bydła był przywiązany, „zlękli się", gdy zajrzała śmierć w oczy, a oto ich dwoje śmiało, bezkrytycznie, rzuciło się w ogień, pod kule szrapnelowe, odłamki granatów, by uratować pańskie krowy i cielęta.

Major Brzoza zakupił trzy z ocalonych cieląt na wikt swej baterji, zwłaszcza, że krewny właściciela jest oficerem naszej artylerji.

—::—

KRONIKA

KALENDARZYK

Dziś 22 w niedzielę Symforjana i Tymoteusza
Jutro 23 w poniedziałek Filipa Benicyusza

Wschód słońca o godz. 4 m. 54.
Zachód słońca o godz. 7 m. 11.

Wiadomości Historyczne:

1535 Zwycięstwo Jana Tarnowskiego pod Obertynem.
1794 Ogłoszenie powstania w Wielkopolsce
1809 Narodziny Juljusza Słowackiego w Krzemieńcu

—

Rozporządzenia urzędowe.

List gończy.

Chory umysłowo 17-letni Marjan Siedlewski ze Zbierska wraz z praktykantem handlowym Wincentym Z[illegible]skim z Łodzi znikli w d. 7 sierpnia 1915 r. ze Zbierska w powiecie K[illegible]liskim, zabierając matce Siedlewskiego pewną sumę pieniędzy.

Udali się oni prawdopodobnie [illegible] Łodzi lub do Piotrkowa.

Uprasza się o zatrzymanie [illegible] i zawiadomienie po[illegible]

Rysopis Siedlewskiego: [illegible]

średni, wiek — lat 17, twarz i nos — zwykłe, włosy — blond, zielony kapelusz, szare palto.

Częstochowa, d. 16 sierpnia 1915.

Niemiecki Zarząd Cywilny
Naczelnik powiatu
von Thaer.

O ubezpieczenie od pożaru.

W czasach przedwojennych właściciel nowowzniesionego budynku mógł i był obowiązany prawem poczynić niezwłocznie kroki, w celu ubezpieczenia nowego budynku na wypadek pożaru.

Obecnie, gdy instytucje ubezpieczeniowe są nieczynne, rodzi się pytanie, co mają czynić właściciele nowowzniesionych budynków, aby w razie pożaru otrzymać odszkodowanie?—

Włościanie pierwsi przystąpili do odbudowania zniszczonych przez pożary lub uszkodzonych pociskami domostw swoich, to też w ostatnich czasach stanęło w okolicy dużo budynków nowych; poczyniono też w licznych zagrodach przebudówki i różne nadbudówki. Budynki te jednak nie są ubezpieczone na wypadek pożaru.

Tytoń.

Zarząd monopolu tytoniowego w Austrji ogłosił zawiadomienie, w którem konstatuje, że chwilowo daje się uczuwać brak pewnych gatunków papierosów i tytoniów. Tłumaczy się to nie brakiem surowca, lecz ogromnie wzmożonym popytem na tańsze gatunki, któremu nie mogła dotrzymać kroku produkcja. Cztery fabryki galicyjskie były w rękach nieprzyjaciela, dwie z nich już odzyskano, a dwie inne odzyska się wkrótce, ale są one zniszczone i podjęcie w nich pracy wymaga pewnego czasu. Dwie fabryki (w Sacco i Rovigne) nie są czynne z powodu ewakuacji tych miejscowości. Daje się odczuwać również brak urzędników i wykwalifikowanych robotników. Zarząd monopolu zapewnia jednak, że to trudności natury przejściowej i prosi publiczność, aby z humorem znosiła tę niedogodność, podobnie jak inne braki czasu wojennego.

Do podkomisji kartek chlebowych.

Mieszkańcy ul. Kamienic, św. Barbary i przyległych za pośrednictwem naszego pisma, proszą o przeniesienie Biura IX okręgu wydawania kartek chlebowych z ul. Stradomskiej na ul. św. Barbary uzasadniając to tem, że łatwiej przechodzić jednostkom z ul. Stradomskiej na św. Barbarę, aniżeli tysiącom mieszkającym przy ul. św. Barbary na Stradomską.

Wydawanie węgla.

Komitet żywnościowy i węglowy podaje do wiadomości, że wydawanie węgla w składach fabryki „Peltzer & Fils" odbywa się codziennie, oprócz niedziel i świąt, od g. 8 do 12 przed południem i od godz. 1 i pół po południu.

Zabawa Doraźnej pomocy.

Magistrat na sesji czwartkowej udzielił pozwolenia Doraźnej pomocy na korzystanie z parku powystawowego w celu urządzenia zabawy.

Co do samej zabawy to jak nas zapewnia komitet — zwrócił się on już do odnośnych władz i w tych dniach oczekuje pomyślnego załatwienia sprawy. Na zabawie projektowana jest fantowa loterja — jako źródło dochodu.

Z Tow. Szerzenia Wiedzy.

Zarząd Stow. Szerzenia Wiedzy w Częstochowie opracował szczegółowe sprawozdanie za ub. 1914 r. Wobec tego, że ogólnego zebrania członków Stow. prawdopodobnie nie będzie ze względów natury czysto technicznej, podajemy sprawozdanie do wiadomości ogółu.

DOCHOD.	Rb. k.
Gotówka z 1913 r.	53,57
Składki członków	342,—
Opłaty czytelników	500,70
Kary	1,90
Zwrot kosztów admin.	17,14
Dochody nadzwyczajne (odczyty, kinematogr. itp.)	107,32
Kaucje	233,—
Razem	1255,63

ROZCHOD.	
Zwrot kaucji	142,50
Kupno książek	88,01
Oprawa książek	47,19
Pensje i gratyfikacje	426,90
Lokal	180,—
Opał	7,27
Oświetlenie	59,90
Druki	10,—
Materjały piśmienne	22,05
Prenumerata pism	28,42
Koszta poczt. i odczytów	100,64
Zwrot pożyczki p. L.	35,—
Wniesiono do kasy poż.-oszcz.	85,02
Razem	1170,61

...o na 1 stycz. br. ...
... bibljotecznych było przez

Towarzystwo Opieki Szkolnej

z dniem 1-go Września 1915 r. otwiera

GIMNAZYUM MĘSKIE

pod kierunkiem WACŁAWA PŁODOWSKIEGO

Wpis wynosi w klasach: wstępnej, I, II, III i IV po **60 rb.** w **V 80 rb.** VI **100 rb.** VII i VIII po **150 rb.** rocznie. Uwaga: klasy VI, VII i VIII zostaną otwarte o ile do każdej z klas zapisze się przynajmniej po 10 uczniów, opłacających wpis całkowity. Zapisy przyjmuje kancelarja szkoły do dnia 21-go Sierpnia w dnie powszednie od godziny 10-ej rano do 1-ej po poł. w lokalu Tow. Dobroczynności przy ulicy Staszyca (II piętro).

Egzaminy rozpoczną się dnia 23-go Sierpnia.

Prywatne Gimnazyum Filologiczne Męskie

Wincentego Szudejko

Od nowego roku szkolnego mieścić się będzie w domu **W-go Grabowskiego, ul. Jasnogórska № 24,** w lokalu b gimnazyum **hr. Kapnist.** Egzamina powakacyjne i poprawkowe od 20 Sierpnia, lekcje dnia 1-go Września. Informacji udziela kancelarja szkoły, ul. Szkolna № 10.

Zakład Naukowy Żeński 7-io klasowy

Leonii Komarówny

Przyjmuje zapisy codziennie od godz. 10—12 i od 4—6 po poł. Egzaminy poprawkowe 3 i 4 Września. Egzaminy dla nowowstępujących 6 i 7 Września. Początek roku szkolnego dnia 9 Września.

miesiąc: styczeń 18, luty 16, marzec 18, kwiecień 14, maj 18, czerwiec 17, lipiec 17, sierpień 18, wrzesień 15, październik 18, listopad 17 i grudzień 14. Ogółem 196.

Odwiedziło bibljotekę osób: w styczniu 1444, lutym 1412, marcu 1439, kwietniu 1118, maju 1258, czerwcu 1192, lipcu 1025, sierpniu 555, wrześniu 886, październiku 1261, listopadzie 1135 i grudniu 1140.

Ogółem odwiedziło bibljotekę w roku sprawozdawczym 13865 osób.

Wypożyczono książek tomów: w styczniu 1617, lutym 1578, marcu 1613, kwietniu 1237, maju 1368, czerwcu 1311, lipcu 1311, sierpniu 655, wrześniu 1038, październiku 1444, listopadzie 1313 i grudniu 1328.

Ogółem wypożyczono książek tomów 15,803

Członków miało Tow. w ub. 1914 r. — 175, czytelników 340.

W porównaniu z 1913 r. liczba odwiedzających bibljotekę zmniejszyła się o 1420 osób; liczba dni bibljotecznych zmniejszyła się o 5; książek wypożyczono o 2739 tomów mniej. Liczba członków zmniejszyła się o 44 osób, czytelników o 16 osób.

Jak więc widać z powyższego zmiana warunków nie wpłynęła zbytnio na stan czytelnictwa w Częstochowie, co jest objawem nader dodatn m.

Ze szpitala miejskiego.

W dniu wczorajszym w szpitalu miejskim znajdowało się ogółem 70 chorych — 30 kobiet i mężczyzn 40, w tem 1 wojskowy.

Potrzeba robotników.

Biuro Komisji posrednictwa w pracy Dojazd 9, podaje do wiadomości, iż Herman Kubiczek w Lipinach poszukuje 6—10 blacharzy. Zgłaszać się mogą i żydzi.

Zgłaszać się należy bez zwłoki do biura Komisji pośrednictwa w pracy przy ulicy Dojazd nr. 9.

Pieniądze do odebrania.

W Biurze komisji pośrednictwa w pracy (Dojazd Nr. 9) są do odebrania pieniądze dla następujących osób:

488—Widery Franciszki—Grabowo 20 mk., 487—Starczewskiej Anastazji—Sosnowa—20 m., 489 — Sikory Konstantego—Mała—20 m., 490—Przygody Tomasza—Aleksandrja—100 m., 493—Laura Grube (z reklamacji) dla Złośnika Józefa—1 65 m., 494—Laura Grube (z reklamacji) dla Bzdyry Antoniego—9,57 m., 495—Dederki Józefy—7 m., 496—Bobrzyńskiej Kunegundy—60 m., 497—Kosik Anny—14 marek.

Po odbiór pieniędzy zgłaszać się należy do biura Komisji pośrednictwa w pracy przy ul. Dojazd nr. 9.

W centralnem biurze.

W centralnem biurze pośrednictwa w pracy przy ul. Teatralnej Nr. 26 są listy do odebrania:

Niepomuceń Widerowski — Oszyn, Józefa Gruca — Piła, Paulina Lemaszewska—Truskolasy, Bronisława Cieślak — Wielopole.

od Konstancji Pietrzak

Franciszek Koniec — ul. św. Barbary, Józef Janusik—Ostatni Grosz, Józef Biernacki dla Antoniego Bryłe—wieś Bietyn.

Pieniądze:

od Katarzyny Karkowskie.

Emilia Morawska ...

na Skrzypczak—... Adam ...

borek, Paweł Kuściewski, Jadwiga Wonsowicz.

Listy do odebrania.

W Biurze Kom. pośredn. w pracy (Dojazd 9) są do odebrania listy, adresowane do następujących osób:

809) dla żony Józefa Witkowskiego, 900) Marjanna Podstawek, 901) Julianna Janczak, 902) Piotr Kuła w. Kuźniczka, 903) Ignacy Dobosz, 904) Wawrzyniec Majewski w. Brzeziny Duże, 905) Katarzyna Niedzielska w. Mykanów, 906) Marjanna Grocholska, 907) Stanisława Kaczmarek w. Rzeki, 908) Stanisław Kozak w. Dankowice, pocz. Krzepice, 909) Teofil Figzał Ost. Grosz, 910) Marja Złośnik w. Wąsocz pocz. Działoszyn, 911) Jadwiga Kiras Raków, 912) Szymon Gliński w. Wielki Bór, 913) Józef Obodziński w. Kamyk, 914) Gottfried Brieger w. Bełchatów, 915) Józefa Tarczyńska ulica Kawia, 916) Jan Plesiewicz pow. Stopnica, 917) Anna Hyra w. Truskolasy, 918) Katarzyna Bachniak w. Wierzchowisko, 919) Marjanna Brongoszewska, 920) Konstancja Łupińska, 921) Piotr Binek, 922) Ignacy Gaiński w. Pajęczno, 923) Piotr Kaczmarski Sandomierz w. Nowodzice, 924) Jan Cembrzyński, ul. Tartak, 925) Bronisław Galas w Wyrazów, 926) Daniel Szpalek w. Przystajń, 927) Józefa Jakóbik Wola Krzystopolska, 928) Magdalena Drewniak ul Kawia, 929) Józefa Filipczak Ost. Grosz, 930) od Walentego Janickiego, 931) Stanisława Leśnikowska, 932) Jan Górecki w. Duża Silnica, 933) Anna Misztal w. Kuźnica Grodziska, 935) dla Szopy dom Stefańskiego.

Zapowiedziane koncerty.

Na sobotę i niedzielę 28 i 29 sierpnia zapowiedziane są dwa koncerty p Saint—Claire, którymi artystka pragnie pożegnać Częstochowę przed odjazdem na tourné artystyczne po kraju.

Od grzybów.

We wsi Kościelec w pow. Częstochowskim, rodzina gospodarza Piecha po zjedzeniu grzybów rozchorowała się, przytem dziecko najmłodsze, 4 letnie, zmarło w boleściach. To też na grzyby należy zwracać pilną uwagę gdyż jest to artykuł nader niebezpieczny, i mała omyłka w wyborze może spowodować chorobę, a nawet śmierć.

Praca w ogrodach.

W szkółce szczepić w dalszym ciągu jabłonie, grusze, śliwy, bzy, róże i t. p.

Wsadzone z wiosną w doniczki róże, bzy i t p., które zamierza się wcześnie pędzić w cieplarni, przewraca się, aby liście wcześniej opadły.

Gałęzie drzew owocowych przepełnione owocem starannie podpierać.

W sierpniu nadchodzi pora najstaranniejsza do robienia sadzonki z pelargonji, powtarzających się goździków, fuksji itp. Sadzonki pelargonji sadzi się natychmiast w małe doniczki. Fjołki alpejskie, gloseinie, primule i cynerarie przesadza się w silniejszą ziemię i w dzień przez krótszy przeciąg czasu cieniuje.

Nadchodzi także czas do zamawiania cebulek holenderskich, jak hyacyntów, tulipanów, krakusów itp., które po nadejściu sadzić natychmiast w doniczki.

Sadzonki z róż, które się silnie ...

Wysiewać kalafiory i ...

przezimowania, które z wiosną wczas wysadzone, dają świetne rezultaty. Wysiać także sałatę zimową, szpinak rzepkę teltowską i roszponkę.

Żółte łodygi szparagów w szparagarni, opadnięte przez muchę szparagową, natychmiast głęboko w ziemi przyciąć i spalić. Szparagarnie, jako też kalafjory, kapusty, selery, grupy roślin liściastych oraz drzewa owocowe polewać od czasu do czasu rozcieńczoną gnojówką.

Zagrożony słup.

Słup telefoniczny jeden z dwuch, między którymi zawieszoną jest latarnia a znajdujący się przed szpitalem wojskowym obok starego parku jest tak bardzo pochylony, iż przy pierwszym wichrze grozi wywróceniem się. Koniecznem byłoby zaradzenie temu, zapobiegając nieszczęściu.

Jak to nazwać.

Na skutek zamieszczonej w nr. 198 naszego pisma notatki pod tym tytułem od firmy K. Miętkiewicz, Nowy Rynek 12 otrzymujemy wyjaśnienie, że p Tadeusz Trojanowski nie miał podstawy do twierdzenia, iż portmonetkę zostawił w sklepie tej firmy, gdyż to nie miało miejsca, co sprawdziwszy policja dochodzenie przerwała.

Kradzież.

We wtorek wieczorem nieznani sprawcy skradli p. Słocińskiemu (ul. Warszawska) pościel wiszącą na płocie w celu przewietrzenia. — Stratę swą p. Słociński oblicza na kilkanaście rubli.

Wylewanie nieczystości.

Marja Famincowa, zamieszkała w domu Stanisława Bąka przy ul. Konstantynowskiej nr. 15 wszelkie nieczystości i kał ludzki codziennie wylewa z okien drugiego piętra na ulicę, nie zważając na przepisy ani na to, że zaraża powietrze, to też zwrócono się już do policji celem ukrócenia tej niewłaściwości.

Z teatru.

Dramat niemiecki od Grilparzera przeszedł odrazu do Sudermanna, Fuldy, Hauptmanna — to też nie posiadają Niemcy komedji salonowej o tle i podkładzie spokojnym, pogodnym, chociaż nieraz porusza bardzo głębokie tematy. Francuzi w epoce przejściowej od Feuilleta i Paillerona po Scribe'm mają swego Victorien'a Sardou, mistrza formy i faktury scenicznej. On to dopiero właściwie stworzył współczesną komedję mieszczańską. Na jego „Poczciwych wieśniakach" i „Fałszywych poczciwcach" wzorowali się prócz późniejszych francuskich Brieux'ów, Valabregue'ów i Caillavette'ów wszyscy europejscy pisarze sceniczni. Tem, czem Sardou dla Europy, tem w literaturze światowej jego epigon Kazimierz Zalewski jest dla polskiej sceny. Każda z jego kilkudziesięciu komedji mo być wzorem budowy sztuki, bo jest jej „majstersztykiem".

To też poza tem, że Zalewski jest od lat kilkudziesięciu jako redaktor „Wieku" itd, jako recenzent teatralny, wreszcie jako dyrektor teatru — jednym z najpopularniejszych typów Warszawy, nierozłącznie związanym z jej historją — twórczość jego w dziejach polskiego dramatu i komedji jest epokową, jak Zabłockiego i Fredry przed nim, a Wyspiańskiego po nim. To też obowiązkiem prawdziwego teatru jest o nim nie zapominać i z przyjemnością należy stwierdzić, że reżyserja teatru „Apollo" pod tym względem obowiązek godnie spełniła. Z drugiej strony wszystkie komedje Zalewskiego są do grania trudne. Należy więc do nich i „Małżeństwo Apfel" odzwierciadlające typowe przed laty 30 stosunki finansiery warszawskiej w związku z ciążeniem ku niej podupadającego ziemiaństwa. Tłem sztuki jest salon słynnego Epsteina, króla cukrowego, na którego posadzkach widzimy i innych popularnych warszawian: hr. Zygmunta Rzyszczewskiego, Goldstandów, hr. Skarbków, słynną z piękności panią Maksową Silberberg, tak zwaną „Apteczkę".

Sztuka ta wymaga więc bardzo wielu warunków, aby mogła być odegraną bez zarzutu i scenie częstochowskiej poczytać należy za dobre choćby to, że przypomniawszy ją opracowała ją z niektórymi wyjątkami starannie. Zbyt rzadko mają aktorzy nasi sposobność do studjowania w powodzi operetek ról tego pokroju, aby im niemal pierwsza próba tego rodzaju w zupełności się udała. Ale ufajmy, że na tym punkcie ani reżyserja, ani artyści się nie zatrzymają.

Fr. Gal.

Repertuar „Apollo".

Dziś w niedzielę—„Królowa ...

Z Radomska.

Koresp. własna „Gońca Częstoch."

Kursy samokształcenia.

Za wzorem innych miast poszedł i Radomsk pod względem kultury ducha i umysłu.

Jak zapowiadaliśmy już, d. 26 lipca b. r. uroczyście otwarto kursy naukowe, na które zapisało się z górą półtorej setki, przeważnie młodzieży i nauczycieli.

Tym ostatnim dano bezpłatnie lokale szkół na mieszkanie i całkowite utrzymanie. Uczącej się młodzieży zmniejszono wpisowe. Na kursach wykładane są już następujące przedmioty:

1) Główne zasady apologji chrześciańskiej, preleg. magister Teologji ks. Kalinowski, 2) Historja Polski, prof. Witkowski, 3) Literatura Polska mec. Rudnicki, 4) Pedagogika, p. Moszczeńska, 5) Język Polski, p. Weychert-Szymanowska, 6) Geografja ziem polskich, dr. Sujkowski, 7) Historja filozofji — p. Antoniewicz, 8) Dydaktyka—prof. Czerwiński, 9) Przyroda: a) O szkodnikach zwierzęcych i roślinnych i metodyka nauk przyrodniczych — dr. Minkiewicż, b) Gieologja—dr. Piwowar, c) Z dziejów biologji — dr. Kiernik, 10) O celach wychowania fizycznego — prof. Niemiec, 11) O kooperatywach—p. Dąbrowski. Wpis za jeden przedmiot wynosi 1 rubla.

W. J.

Z Wyszkowa.

Uprzejmy piorun.

Do Warszawy przybył p. N. L., który wyjechał z Wyszkowa po wyjściu Rosjan i przywiózł następujące szczegóły:

Pod miastem nad Bugiem były 3 mosty: 2 drewniane i 1 żelazny. Ten ostatni był podminowany. Rosjanie mieli go wysadzić po opuszczeniu Wyszkowa, lecz na 3 dni przedtem piorun uderzył w most i wysadził go Rosjanie wtedy wrzucili do rzeki kilka własnych pociągów, złożonych ze 180 wagonów.

Ostatni wyszli z Wyszkowa kozacy.

Gdy ostatni podjazd kozaków przybył w sobotę wieczorem do Wyszkowa, palił się już jeden most drewniany. Kozacy drugi most po przejściu spalili.

Niemcy weszli do miasta w niedzielę o godz. 9 rano. Rozpoczęła się wtedy strzelanina karabinowa Rosjan z drugiej strony Bugu. Strzelanina trwała półtora dnia. Mieszkańcy ukrywali się i nie wychodzili z domów. Mimo to padły ofiary z pośród ludności cywilnej 3 żydów jest zabitych i kilku rannych.

Teatr „APOLLO"
I Aleja 12.

W niedzielę 22-go Sierpnia r. b.

Królowa Przedmieścia

Wodewil w 5-ciu 2ktach ze śpiewami i tańcami Krumłowskiego muzyka Powiarowskiego.

We wtorek benefis p. **Macherskiego**

„Moralność pani Dulskiej"

Ceny miejsc
Od 2 00 M. — do 30 pf.
Od 3 koron — do 40 hal.
Od 1-20 kop. — do 18 kop.

Początek o g. 7 m. 15 wiecz.

Stara a wiecznie nowa historja.

Więc pan koniecznie pragnie, żebym się zgodziła na małżeństwo mej córki z panem?

Tak, sz. pani, ja bez p. Anny żyć nie mogę, i, w razie odmownej odpowiedzi, zabiję się...

A, czy pana nie przeraża perspektywa mieć mnie za teściową?

Pani, jestem przekonany, że lepszej teściowej nie było od stworzenia świata.

Dziękuję za dobre mniemanie o mnie, obowiązuje mnie to bowiem do wzajemnej szczerości..,

Tylko tego pragnę, szanowna pani!...

No, więc zaczynajmy: Prawda, Ania wygląda bardzo młodo, ale ma ona już lat 30...

Ach, cóż to lata! Przecież w każdym razie jestem starszy od Ani o lat 6..

Przytem Ania jest nieładna...

Dziwnem jest to jednak, że ja nawet w moich dziecinnych marzeniach nie wyobrażałem sobie innej żony, lecz tylko taką, jaką jest właśnie Ania!..

Mnie zresztą ładniejszej nie potrzeba...

Ależ ona źle zbudowana...

Przepraszam sz. panią; ja nie szukam modelki dla rzeźbiarza, ani Wenus Medycejskiej, ale kochającej i wiernej żony.

Ania ma jednak bardzo zły charakter.

Pod wpływem kochającego męża charakter się zmienia...

Jest gwałtowna!.

Teatr PARYSKI II Aleja 19.

Program od soboty 21 do poniedziałku 23 Sierpnia 1915 r. (włącznie)

Przez piorun ROZTRZASKANY
(Dramat)

HURA! (komedja w 2 częściach)
Połów ryb Glocester (Zdjęcie z nat.)
Duchy są w mieszkaniu (b. komiczny)
Gniew czarodziejki (fantazja w kolor.)
Tygodnik Messter
Aktualności z placu boju.

Anons: W poniedziałek 23 nad program!
„O powieści Hoffmana" (Dramat)

Ceny miejsc

Kupon w loży	Krzesło parter	Galerja
70 pf.	50 pf.	30 pf.
80 hal.	60 hal.	40 hal.
40 kop.	30 kop.	20 kop.

Zmiana programu w **Środy i Soboty**

Początek przedstawień o g. 4½ po poł

Nie należy jej rozdrażniać.

Bardzo rozkapryszona..

Sz. pani! pewien mędrzec powiedział (i podług mnie to święta prawda): „Kobieta bez kaprysów, to jak zupa bez soli!"

Ania lubi się sprzeczać.

Dzięki Bogu, będziemy dysputowali; tylko trzeba będzie umiejętnie dobierać tematy.

Gadatliwa ..

Tem lepiej, byłoby to nudne żenić się z głuchoniemą

Ania jest też za mało wykształcona...

Ach, sz. pani, z przemądrzałą kobietą żyć, to istna męka.

Podług mnie, mąż zawsze powinien umysłowo od żony stać trochę wyżej.

Zdaje się, że ona jest przytem bardzo zazdrosna...

Tem lepiej Kto nie jest zazdrosny, ten nie kocha.

Ania, (chociaż matce o tem mówić nie wypada) lubi jednak oszukiwać, nie zna wartości pieniędzy i jest rozrzutną..

To także rzecz bez znaczenia; jeżeli ona straci swój posag, pozostanę jeszcze ja ze swoimi skromnymi środkami. Dla nas dwojga wystarczy...

Ale rzecz najważniejsza, proszę pana, że posag Ani to fikcja. Mówi się wprawdzie, że Ania dostanie w dniu ślubu 140,000 rb. posagu, w samej rzeczy jednak ona jest panną bez posagu.

To jest, przepraszam, nie zupełnie rozumiem! Znaczy to, że panna Anna niema posagu; jeżeli tak jest w rzeczywistości, to o tem należy pomyśleć...

Ach, Boże, zupełnie zapomniałem mojej służbowej pilnej sprawie, którą dzisiaj jeszcze obowiązkowo muszę załatwić.

Pozwoli szan. pani, że ją pożegnam...

Teatr „ODEON" II Aleja 43

Program od soboty 12 do środy 26 Sierpnia (włącznie)

Dziś Sensacja! Jedyny egzemplarz!

PRZYGODY w PUSZCZY AFRYKAŃSKIEJ

Znakomity dramat w 3-ch częściach, osnuty na tle wyprawy myśliwskiej do Afryki. — Na uwagę zasługują zdjęcia z puszczy afrykańskiej, jak: Polowanie na lwy i lamparty. Schwytanie w sieci żywego lwa. Walka lamparta ze świnią murzyńską. Napad lwów na kobietę i. t. d.

Nie całujcie swojej Służącej!
(Wyborna komedja Maksa Lindera w 2 częściach)

WSZECHŚWIATOWA KRONIKA KINEMATOGRAFICZNA (Z natury)

Stan Montana-Ameryka (Z natury)
Miłość po 48 latach. (Komiczny)

Zmiana programu w **sobotę.**

Początek przedstawień o godzinie 5-ej, w święta o godz. 3 po południu

Z Łodzi.

Pomyłka.

Zmarłego w szpitalu św. Aleksandra żyda Izraela Fursyna pochowano przez pomyłkę na cmentarzu katolickim na Zarzewie.

Wobec faktu tego, żydowskie Tow. „Ostatnia usługa" (Chesed Szel Emes) wszczęło starania o wydobycie zwłok i przeniesienie na cmentarz żydowski.—

Odpowiedzi od Redakcji

P. **St. K.** Powiedziane jest „w celach służbowych przez władze wojskowe i cywilne", a więc nie może się ta ulga stosować do pana, jeśli pan jest osobą prywatną.

Cierpienie prowadzi do skruchy a ze skruchy wynika niekiedy odrodzenie. Kaz. Zdziechowski.

Zarząd Cechu Malarzy w Częstochowie

Zawiadamia, że dorocznym zwyczajem nabożeństwo odbędzie się w Kościele św. Rocha dnia 23 b. m t. j. w poniedziałek o godzinie 10 rano na które prosi o przybycie majstrów i czeladzi

Starszy i podstarszy Cechu.

Gimnazjum
M. Słowikowskiej
ul. Teatralna Nr. 24.

rozpoczyna egzaminy wstępne dnia 1-go Września r. b. Wszelkich informacji udziela kancelarja codziennie od godz. 10—12 i od 3—6. Wpisy zniżone.

Wykłady, na Kursach Handlowych
W. Nassalskiego,

półrocznych, dla osób płci obojga, rozpoczną się 1 Września r. b. Zapisy przyjmuje i informacji udziela Kancelarya. Kursów przy ul. Teatralnej № 23 m. 3 codziennie od 3—4 po poł. Specyalny wykład korespondencyi handlowej niemieckiej i francuskiej po rb. 10 za kurs.

BYSTYDZIEŃSKI i PIEŃKOWSKI
Apteka w Częstochowie

MIGRENO - NERVOSIN
przyjmuje się w wodzie bez opłatka
przeciwko migrenie
bólom głowy, newralgji i t. p

Nabywać można we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Oryginalne tylko z podpisem Bystydzieński i ...

Kupię lokomobilę parową

mało używaną o sile 20 koni Oferty wraz z cenami prosze składać w zakładzie fryzjerskim Stanisława Skurczyńskiego II Aleja 18.

Sprzedam, wyjeżdżając, pianino szafę, biurko. bieliźniarkę, łóżka, gramofon, maszynę do szycia i inne drobiazgi Wyczerpy - Szkoła. 600-

2-u klasowa szkoła męska
K. Bolewskiego
(dawniej Z. Wigurskiej)
Teatralna 31.

rozwija i gruntownie przygotowuje dzieci do dalszego kształcenia Do najniższego oddziału przyjmuje się chłopców od lat 7. Przy zapisach pewne udogodnienia. Egzamina dla nowowstępujących od 20 Września. Kancelarja otwarta od 9 - 1-ej i od 3-5-ej po południu. Lekcje rozpoczynają się 25 Sierpnia.

KANCELARJA KURSÓW HANDLOWYCH przy Stowarzyszeniu Pracowników Handlowych m. Częstochowy

podaje do wiadomości, że przyjmowanie zapisów na nowy rok szkolny, zarówno na kursy handlowe, jak na językowe, odbywać się będzie w Kancelaryi Kursów przy II Alei № 35 od 1-go września r. b codziennie, prócz świąt, od godz. 3 i pół. po poł. do 8 ej wiecz.

Staniały Wody owocowe SZWEDEGO

Doktór PAWEŁ **BRONIATOWSKI**
Częstochowa Nowy-Rynek 3, tel. 34
Choroby skórne, płciowe, włosów wenerycznе i Kosmetyka lekarska. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4—8 po poł Panie od 3—4 popopołud. Stosuje wsródżylne wstrzykiwanie SALWARSANU (BATA 606 i 914 i badanie krwi na syfilis. 90—

Zakład elektro-mechaniczny
„TRYB"
II Aleja № 37. w Częstochowie.

Wykonywa wszelkie instalacje **Oraz reperacje dynamo maszyn elektro-motorów,** światła, dzwonków telefonów, a także reperuje i przerabia maszyny do pisania. Za wszelkie wykonane roboty zakład gwarantuje.

Stare Wina

Tokajskie, Węgierskie, Reńskie, Hiszpańskie oraz Francuskie czerwone i białe kuracjuszom i znawcom poleca Stanisław Szczawiński 2 Aleja № 25. róg Teatralnej.

Centralne biuro pośrednictwa pracy, na ul. Teatralnej № 26.

poszukuje ślusarzy, tokarzy, kowali, robotników do szklarni, kopalni, fabryki szamoty do robót ziemnych, tartaków, zarobek dobry. Bliższych informacji udziela zawiadowca biura **Szymon.**

Podania Prośby i Obrony Przepisywania na maszynie, oraz wszelką korespondencyę niemiecką załatwia skutecznie Renomowane biuro próśb M. Schönfeld. Cerkiewna № 5 parter z frontu Wiadomość także I Aleja № 1. w składzie win codziennie od 2—4 po poł. 571

Rower z wolnym kołem za 50 Mk. **Pies polowy** tresowany za 20 Mk. do sprzedania ul. Siedem kamienic nr. 19. 0127

Sprzedam dużą otomane fotel i stół ul. Centralna nr. 5 m. 5 597

Po niemiecku mówić i pisać w krótkim czasie nauczę. Warunki przystępne. Teatralna № ... m. 9. Wiadomość codziennie od 5 do 7 po poł. 495-

Wyżła do polowania kupię lub też wezmę do użytku na dłuższy czas i zapłacę podatek Oferty „Wyżeł" w Gońcu. 58

Przyjmuję uczni na stancję z całodziennym utrzymaniem Na warunkach przystępnych Wiadomość Cerkiewna № 17 m. 2. 591

Kartofle do sprzedania ul. Zielona Nr. ... 59

Platforma mało używana do sprzedania ... św. Barbary 28. 58

Gospodarskie obiady od 40 kop. do 60 kop. ulica Dojazd № 17 m. 2. 58

Osoba w średnim wieku inteligentna władająca językiem niemieckim, znająca się na gospodarstwie domowem, poszukuje miejsca zastępczyni, pomocnicy pani domu, sklepowej lub ekspedjentki. Oferty sub „Marja" w Gońcu. 58

Jabłka gruszki i śliwki w kilku gatunkach do sprzedania w folwarku Kalei K. Wig... 58

Zgubiono książeczkę kasy Poż. Oszczędnościowej № 16005. 59

Lokal po cukierni zaraz lub od 1 Października do wynajęcia III Aleja 59.

Pokój umeblowany do wynajęcia wprost Powiatu. Szkolna 9, Gal... ski.

Student weterynarji ...go kursu poszukuje kondycji w większym majątku ziemskim ... miejscu praktykanta gospodarczego Wiadomość Administracji Gońca. 0123

Udzielam po nader przystępnych cenach lekcji muzyki, konwersacji i lekcyi języka niemieckiego, francuskiego i wszystkich w zakresie gimnazjum, Cerkiewna 6 Wiadomość u gospodyni domu. 58

Uprzejmie prosimy Szanownych prenumeratorów o uregulowanie zaległej prenumeraty

Kierownik Literacki P. J. ...